

Gausdals Tidende

37. årgang

Gausdal Historielag

nr. 2 - 2024

ÅRSMØTET 2024

Det var 26 medlemmer til stede på årsmøtet i Østre Gausdal Prestegard, søndag 17. mars, 2024.

Møtet ble ledet av Svein Fyksen og til møtesekretær ble valgt Birgit Kraabøl. Til å undertegne protokollen ble Tor Korsvold og Svein Waalen valgt. Årsmelding for 2023 og regnskap for 2023 ble enstemmig godkjent. Ved valgene ble Ivar Lauritsen valgt til ny leder. Nye styremedlemmer for tre år ble Johannes Nordgården og Siv Anett Jakobsen. Styremedlemmer ikke på valg, var Svein Fyksen, Inga Johanne Pighaug, Gudbrand Myklebø og Jørgen Moen. Varamedlemmer til styret ble Marit Hjelmstad, Ivar Amund Aulstad og Håkon Kråbøl. Nytt medlem i valgkomiteen ble Per Ole Nygaard. Regnskapskontrollører er Odd Røysom og Ola Homb.

Etter at årsmøtet var avsluttet og kaffepausen over, ble det vist gamle filmer fra Gausdal.

MARKERING AV 200 ÅRS MINNET I 2025 FOR DEN ORGANISERTE UTVANDRING FRA NORGE TIL NORD-AMERIKA.

Gausdal Historielag er i gang med å planlegge markeringen av dette minnet. Mellom 6500 – 7000 gausdøler utvandret til USA og Canada i årene fra 1839 til 1940. Håpet om et bedre liv på den andre siden av Atlanterhavet var nok drivkraften for de fleste, men selvsagt var det nok også en del eventyrlyst inne i bildet. Gausdal var overbefolket på 1800-tallet, og mange led nød. For mange ble derfor løsningen å utvandre.

Mye skal foregå for å markere dette minnet, både i Norge og i USA/Canada. Det er satt ned en offentlig komite, med tilknytning til Utvandremuseet på Hamar, som skal stå for den offentlige markeringen. I tillegg vil det bli mange lokale markeringer rundt om, og altså også i Gausdal. Vi forsøker å komme ut med informasjon om dette til så mange som mulig av Gausdals-slekt i USA og Canada, og vi har allerede fått høre om flere som vil ta turen over til Gausdal for å delta i markeringen. Blant annet så planlegger Iola Historielag i Wisconsin en tur for interesserte medlemmer. Dette laget er vårt vennskapslag i USA. Området rundt Iola ble det nye hjemstedet for hundrevis av gausdøler, ikke minst bygda New Hope.

Foreløpig så planlegger vi for en markering over tre dager, og det foreløpige programmet ser slik ut. (Det blir garantert forandringer underveis).

Fredag 22. august: Guidede turer rundt i bygda for besøkende fra USA og Canada. De som kommer er svært interessert i å se hvor forfedrene kom fra, og vi vil oppfylle ønsket. Vi håper også å kunne finne slektninger som våre besøkende kan få treffe.

Lørdag 23. august: Vi fortsetter med omvisning i bygda, og en viktig ting er besøk i bygdas kirker. Av erfaring vet vi at det å få se hvor forfedre er døpt og konfirmert opptar mange. På kvelden sosialt samvær i Ulsrud for besøkende og slektninger av disse. Her vil det sikkert komme til underholdning av forskjellige slag.

Søndag 24. august. Dette blir hovedmarkeringen. Vi planlegger flere kåserier om gausdøler som utvandret, bl.a. vil Linda Stewart, som skrev boka «Amerikabrev», om Randi Holtseteren komme, og vi vil minnes flere andre utvandrere. Det blir musikkinnslag, utstilling av «amerikabrev», bilder og bøker. Vi håper også å få til en gudstjeneste i løpet av dagen. Kanskje får vi også en liten utstilling av en amerikansk kunstner, og muligens også musikk ved en amerikansk artist med røtter i Gausdal. Mat blir å få kjøpt, men «menyen» er foreløpig ikke bestemt. Vi regner også med å kunne «sende av gårde» en utvandrerfamilie som avslutning på dagen. Vi kommer til å oppdatere programmet etter som tiden nærmer seg.

Komiteen som jobber med dette består av Arne Halvorsen, Gudbrand Myklebø og Ivar Lauritsen.

NYE ÅPNINGSTIDER PÅ KONTORET.

Fra og med 17. april 2024 er åpningstiden for vårt kontor i Østre Gausdal Prestegard endret. Nye åpningstid er **onsdager kl. 17.00 – 19.00.**

Kontoret er åpent hver onsdag med unntak av røde kalenderdager og hele juli (ferie).

Flere vil dele på å bemanne Åpent kontor. Du vil kunne møte på leder Ivar Lauritsen, Jørgen Moen, Arne Halvorsen, Svein Fykken, Birgit Kraabøl eller Kjell Håkon Reistad.

Henvendelser utenom faste åpningstider og ferie (juli), rettes til Ivar Lauritsen på tlf. 97771895 eller på post@gausdalhistorielag.no

Velkommen innom!

MARKVANDRING PÅ VERKSODDEN I ESPEDALEN.

Det var planlagt markvandring på Verksodden i Espedalen i fjor høst, men værgudene ville det annerledes. Markvandringen måtte utsettes til i år, og nå har tiden kommet.

SØNDAG 2. JUNI, 2024 KL. 12.00

Da møtes vi ved Espedal Fjellkirke, og Svein Eggen vil ta oss med på en vandring på Verksodden fra kirka og til Smeltehytta. Da nikkilverket var i drift så lå det en hel liten by her. Det sies at det bodde flere folk i Espedalen enn det gjorde på Lillehammer på den tiden.

Det er fortsatt mange minner etter «byen», og Svein vil fortelle om det han vet. Vi håper på fint vær, og at mange tar turen til Espedalen.

Brua ut til Gravholmen er dessverre revet p.g.a at den hadde sett sine beste dager. Ny skal komme, forhåpentlig i løpet av sommeren. Det er likevel mulig å komme ut på denne unike gravplassen. Det er mulig å gå rundt Valdrestjern og ut på holmen. I fjor ble det tilrettelagt en sti dit på baksiden av tjernet. En fin søndagstur! Kombiner dette med markvandringa!

ULSRUDSØNDAGER

i Ulsrud Gardsmuseum (Ulsrudvegen 373, 2653 Vestre Gausdal)

- **søndag 9. juni** – åpner kl. 16.00
 - Jan Olav Bjørnsen sine akvareller – salgsutstilling
 - Bunnétrøye-utstilling v/Gausdal Husflidslag, - produkter og teknikker
 - Åpne hus, omvisning i hovedhus
 - Nina Fjeldet med sitt program «Omvesla», som byr på slåtter og reisehistorier frå Målselv og Gausdal (**kl. 18.00**)
 - Kaffe og vaffel fås kjøpt
 - Bilettpris: kr. 200

- **søndag 7. juli** - kl. 11.00
 - Gudstjeneste med Trond Klaape
 - «Suller og Viser» ved Ole Hermod Henriksen, - ord og toner med et utvalg av lokale suller og viser fra Ole Hermods egen samling (**kl. 13.00**)
 - Bunnétrøye-utstilling v/Gausdal Husflidslag, - produkter og teknikker
 - Jan Olav Bjørnsen sine akvareller – salgsutstilling
 - Åpne hus, omvisning i hovedhus
 - Kaffe og vaffel fås kjøpt
 - Gratis inngang

- **søndag 4. august** - kl. 11.00-16.00
 - Markedsdag med
 - Kolrud Markedshage
 - Ystelyst
 - Holtahugen gard
 - Bunnétrøye-utstilling v/Gausdal Husflidslag, - produkter og teknikker
 - Salgsutstillinger
 - Arne Øversveens trearbeider
 - Jan Olav Bjørnsen sine akvareller – salgsutstilling
 - Åpne hus, omvisning i hovedhus
 - Kaffe og vaffel fås kjøpt
 - Gratis inngang

FRA ARKIVET.

Bødal kirke.

Aar 1739, den 21, oktober holdtes besigtelse over Bødalens annexkirke i Gausdal med lagrette fra Faaberg. Overværende Provsten og sognepræsten hr. Pihl med en stor del af almuen som vedtog herom betimelig varsel. Hvor da blev befunden Kirken, som efter beretning for 60 aar siden skal være af nye opbygd og for kort siden på den søndre og vestre side klæd med bord og overalt med en stærk tjærebredning forsynet, at være vel en ganske liden bygning dog for didhørende Menighed ganske vel passerer, samt i saa god stand, saa intet der paa fejler uden allene Taget paa Sacristiet vil repareres, med et nyt.

Og som kirken formedelst de alt for smaa og høje derudi værende Vinduer er meget mørk. Vil Vinduerne hugges Større og Længere need paa Veggen som til sammen vil koste 8 rd. Og almuen inden kort tid paatoeg sig at efterkomme.

Indredningen var ganske maadelig, Nemlig en slet Malet gammel fjæl til Altertavle, Predikestolen i Proportion derefter gl. og Malet, Funten bestod udi en udhulet Steen med et Messingbekken udj staaende op i Choret uden omhegning resten med stoler, gulv og dørre passerer. Ornamenterne var

1. En Sølv Kalk og Disk uforgylt vegtig 29 Lod.
2. Et lidet Lærretstørklæde at legge over Kalken.
3. En brun Kaffes Messeskjorte god med uægte guld og sølv snører omkring.
4. En Lærrets Messeskjorte god.
5. En grovere do. Gammel og slidt.
6. En gammel Lærrets Alterdug slidt.
7. En nye forordnet Alterboeg in octavo.
8. En gammel do. av 1666.
9. Kingos Psalmæbog in octavo.
10. En do. Magister Hans Thommesens.
11. Et par Messingstager til Voxlys.
12. Et par mindre do. til Tælgelys.
13. Et par endnu mindre ogsaa til Tælgelys.
14. 2de smaa Klokker i Tornet.

Et slet beslagen Kiste til Ornamenternes gjemme. En nye stie. Formedelst Familiernes tiltagelse foregav Almuen at Kirkegaarden var for Liden og derudover begjærede den ved den syd vestre side noget at maatte Udvides, hvilket Man og fandt billigt og derudover udviste dem paa bemelte side en god favn til indhegning, som og grundens Eyere sagde sig at være fornøyet med.

GAUSDAL HISTORIELAG

Styret og gruppeansvarlige

Leder: Ivar Lauritsen 97771895

Nestleder: Gudbrand Myklebø 95024426

Sekretær: Svein Fyksen 95902777

Styremedlemmer:

Jørgen Moen

Inga Johanne Pighaug

Johannes Nordgården

Siv Anett Jakobsen

Arkiv: Kjell Håkon Reistad

Ulsrud Gardsmuseum: Birgit Kraabøl

Foto: Tor Korsvold

Gausdalsminner: Marit Hjelmstad

Slekter, garder og boplasser: Ivar Lauritsen

Utvandring: Arne Halvorsen

Data: Tor Kristian Nordvang, Kjell Håkon Reistad og Jørgen Moen

Boksalg: Ivar Wold

Slekt: Gunnar Rundtom

Skolemuseet: Torgun Holm Maurset

Bibliotek: Jonn Ødegaard

Neste Gausdal Tidende kommer i månedsskiftet august/september.